

Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer

Planeringsfas

Utlysningen sker i ett nära samarbete mellan Vinnova och Viable Cities, samt i samråd med övriga myndigheter engagerade i Klimatkontrakt 2030

Innehåll

1	Erbjudandet i korthet	4
2	Vad vill vi åstadkomma med finansieringen?	6
2.1	Vad innebär en systemdemonstrator för klimatneutrala städer?.....	7
2.2	Mobilisering av aktörer.....	9
2.3	Lärande, uppskalning och skapa det nya normala	9
2.4	Digitaliseringens roll i en systemdemonstrator	10
2.5	Klimatinvesteringsplan	11
2.6	Jämställdhet	11
3	Hur förhåller sig systemdemonstratorer till övriga insatsformer?.....	11
3.1	Systemdemonstratorer ska överkomma begränsningar i tidigare insatsformer	12
3.2	Klimatkontrakt 2030 och Klimatneutrala städer 2030.....	12
4	Utlisningens upplägg	13
4.1	Designfas	13
4.2	Planeringsfas.....	13
4.2.1	Förväntade resultat från Planeringsfas.....	14
4.3	Systemdemonstratorer i praktiken	14
4.3.1	Övergången Planeringsfas – Systemdemonstratorer i praktiken	15
4.4	Systemdemonstratorer i praktiken, fortsättning i ny etapp.....	15
5	Vinnovas och Viable Cities roll under projekttiden/stöd till systemdemonstratorerna	15
6	Vem riktar sig utlysningen till?	16
7	Vad finansierar vi?.....	17
7.1	Aktiviteter det går att söka finansiering för.....	17
7.2	Stödberättigande kostnader.....	17
7.3	Tillämpliga stödgrunder.....	18
8	Hur stort bidrag ger vi?.....	18
9	Förutsättningar för att vi ska bedöma ansökan	18
10	Bedömning av inkomna ansökningar	19
10.1	Vad bedömer vi?.....	19
10.2	Hur bedömer vi?	20
11	Beslut och villkor.....	21
11.1	Om våra beslut.....	21
11.2	Villkor för beviljade bidrag	21
12	Så här ansöker ni.....	21
13	Vem kan läsa ansökan?.....	22

Revisionshistorik

[Används om utlysningstexten har ändrats efter publicering.]

Datum	Ändring

1 Erbjudandet i korthet

Utlysningen ”Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer, Planeringsfas”¹ ska lägga en grund för etableringen av högprofilerade och ambitiösa systemdemonstratorer².

Förväntan på systemdemonstratorerna är att de ska ha en väsentlig roll i städers förmåga att snabba på omställningen för att bli klimatneutrala till 2030. De förväntas skapa hög synlighet och engagemang lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Den övergripande missionen inom Klimatkontrakt 2030: *Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser* ligger till grund för utlysningen.

Utlysningen syftar till att säkerställa att viktiga processer och funktioner inför fortsatt etablering av en systemdemonstrator finns på plats.

Koordinator i projektet ska vara en kommun som har deltagit i Systemdemonstratorer Designfas (med godkänd slutrapport) och som är engagerade i processen med Klimatkontrakt 2030 sedan 2020. Kommunen bör skapa en bred aktörskonstellation kring ansökan. Ett krav är att konstellationen har minst fyra parter, som utöver koordinerande kommun även representerar akademi/forskningsinstitut, civilsamhälle och näringsliv.

Projekttiden är ca åtta månader.

I utlysningen kommer två ansökningar beviljas.

Inom utlysningen kan ett konsortium erhålla ett stöd på maximalt 1 miljon kronor. Stödnivån kan maximalt utgöra 50 % av projektets totala stödberättigande kostnader.

Utlysningen kommer sömlöst att följas av den slutna utlysningen ”Systemdemonstratorer i praktiken”, i vilken två ansökningar kommer beviljas stöd för att etablera systemdemonstratorer i full skala. Samma två projekt som får

¹ Nedan kallas utlysningen endast ”Planeringsfas”

² I texten används begreppet ”Systemdemonstratorer” löpande. Då avses systemdemonstratorer för klimatneutrala städer.

stöd inom ”Planeringsfas” kommer ha möjlighet att bli beviljade stöd i ”Systemdemonstratorer i praktiken”.

Inom ”Systemdemonstratorer i praktiken” kan ett konsortium kring en systemdemonstrator erhålla ett stöd på ca 10 miljoner SEK per år, i tre år. Stödnivån kan maximalt utgöra 50 % av projektets totala stödberättigande kostnader.

Vinnova och Viable Cities kommer verka för att ”Systemdemonstratorer i praktiken” kan följas upp med en fortsättningsstapp. Syftet med det skulle vara att ge fortsatt stöd i ytterligare ca tre år till systemdemonstratorer som fått stöd i ”Systemdemonstratorer i praktiken”.

I arbetet med Klimatkontrakt 2030 ingår sex nationella myndigheter: Energimyndigheten, Formas, Naturvårdsverket, Tillväxtverket, Trafikverket och Vinnova. Tanken är att dessa, i enlighet med ambitionen i Klimatkontrakt 2030, på sikt ska involveras alltmer i satsningen på systemdemonstratorer. Det kan bland annat handla om att gå in med finansiellt stöd och på så sätt öka satsningens budget, att bistå med expertis och nätverk samt att spela en viktig roll i spridning och uppskalning av resultat och lärdomar från satsningen.

Följande datum gäller för utlysningen Planeringsfas:

Observera att datumen är preliminära.

Öppningsdatum	2023-05-08
Informationsmöte	2023-05-09 kl. 10.00-11-00
Sista ansökningsdag	2023-07-07 klockan 14:00
Senaste beslutsdatum	2023-10-01
Projektstart tidigast	2023-10-01
Projektstart senast	2023-11-01
Projektlut	2024-05-01 – 2024-06-17

Följande datum gäller för utlysningen Systemdemonstratorer i Praktiken:

Observera att datumen är preliminära.

Öppningsdatum	2024-02-01
Sista ansökningsdag	2024-05-01
Senaste beslutsdatum	2024-06-01
Projektstart tidigast	2024-06-08
Projektstart senast	2024-06-15
Projektlut	2027-07-01

Kontaktpersoner för utlysningen:

Björn Svensby Kurling, utlysningens ansvarig (för frågor om utlysningens innehåll, formalia kopplat till utlysningen, stödnivåer/-grunder o.d.)

08-473 31 65

bjorn.svensbykurling@vinnova.se

Lena Berg (för frågor om utlysningens innehåll, formalia kopplat till utlysningen, stödnivåer/-grunder o.d.)

08-473 31 67

lena.berg@vinnova.se

Olle Dierks, Viable Cities (för frågor om utlysningens innehåll)

070-027 70 97

olle.dierks@viablecities.se

Administrativa frågor:

Eva Nyström, Vinnova

08-473 31 21

eva.nystrom@vinnova.se

Vinnovas IT-support:

Tekniska frågor om Vinnovas e-tjänster

Tel: 08-473 32 99

helpdesk@vinnova.se

Länk till Vinnovas e-tjänst för ansökningar finns på www.vinnova.se.

2 Vad vill vi åstadkomma med finansieringen?

Utgångspunkten för Vinnovas och Viable Cities satsning på systemdemonstratorer är att tydligt bidra till den mission som fastställs i Klimatkontrakt 2030:

Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Som en del av denna mission krävs omfattande omställning inom många områden, till exempel: planering och byggd miljö; transport och infrastruktur; energisystemet samt livsstil och konsumtion.

Till viss del är de åtgärder som krävs för denna omställning välkända och i de kommuner som står i fokus i denna utlysning finns till viss del metoder, strategier och program redan på plats. De insatser som sker idag behöver dock förstärkas för

att snabba på omställningen i den omfattning och hastighet som krävs för att uppnå klimatneutralitet till 2030.

De åtgärder som krävs för att uppnå klimatneutralitet till 2030 kräver nya djärva grepp som inriktas på flera dimensioner av förändring samtidigt. Det är i sådana fall som systemdemonstratorer är tänkta att fungera, som en kraft för att skapa mobilisering för omställning inom ramen för den långsiktiga processen kring Klimatkontrakt 2030.

Denna insats syftar till att möjliggöra radikala åtgärder för omställning med inriktning på uppskalning och att skapa ”det nya normala”³, inom områden som är viktiga för att få omställning att ske i praktiken.

2.1 Vad innebär en systemdemonstrator för klimatneutrala städer?

Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer är en ny insatsform som syftar till att ta itu med djupa strukturella utmaningar inom ett utpekat system och därmed påskynda och förstärka omställningen till klimatneutralitet. Ett system kan i detta sammanhang vara såväl en särskild fysisk plats som en eller flera sammankopplade tematiska domäner (ex mobilitet eller energi). Vad som bör vara avgörande vid definition och avgränsning av system är dess potential för att skapa det ”nya normala”, lokalt, nationellt och internationellt.

Fyra steg löper genom arbetet med en systemdemonstrator. Varje steg innehåller såväl en process som ett resultat. Processerna leder till resultat som ligger till grund för de övriga processerna. Hela upplägget bör betraktas som en iterativ process som ständigt uppdateras i takt med att ny kunskap och nya erfarenheter tillförs. Vid sidan av de fyra stegen löper kontinuerligt en orkestrering av systemdemonstratorn.

För att få en förståelse för hur de fyra stegen förhåller sig till utlysningen Planeringsfas, se avsnitt 4.2.

Steg 1: Underliggande mission för systemdemonstratorn

- Process: Centrala aktörer samskapar en underliggande mission specifikt för systemdemonstratorn utifrån den övergripande missionen klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Klimatkontrakt 2030 är en viktig ingång i processen.
- Resultat: En bredd av aktörer inom ett system enas kring en mission för systemdemonstratorn.

³ Se exempelvis Lam, D.P.M., Martín-López, B., Wiek, A. *et al.* Scaling the impact of sustainability initiatives: a typology of amplification processes. *Urban Transform* 2, 3 (2020). <https://doi.org/10.1186/s42854-020-00007-9>

Steg 2: Kartläggning och analys av systemet

- Process: En kartläggning och analys av det aktuella systemet genomförs gemensamt av ingående aktörer, utifrån samtliga fem dimensioner: *Affärsmodeller, investeringar och upphandling; Policy och regelverk; Beteende, kultur och värderingar; Infrastruktur; Teknik, produkter och processer*⁴.
- Resultat: En samägd och delad beskrivning av det aktuella systemlandskapet - karaktär, gränser, underliggande strukturer och aktörer samt relationer och innovationer.

Steg 3: Identifiering av hinder och utmaningar

- Process: Centrala aktörer i systemet identifierar tillsammans strukturella hinder och utmaningar för att nå systemdemonstratorns mission utifrån de fem dimensionerna angivna ovan.
- Resultat: En gemensam beskrivning – och förståelse - för hinder och utmaningar skapas, genom en analys med ett tydligt systemperspektiv.

Steg 4: Designa och implementera en portfölj av åtgärder

- Process: Med utgångspunkt i systemanalysen och identifierade utmaningar och hinder samskapar aktörerna i systemdemonstratorn en portfölj av planer och åtgärder, där flera insatser kopplas ihop till en större helhet. Åtgärderna grundas i en tydlig förändringsteori för utveckling i linje med systemdemonstratorns mission.
- Resultat: Planer för åtgärder samt konkreta åtgärder som återspeglas verklig stadsmiljö.

Kontinuerlig orkestrering i syfte att lära, skala upp och skapa det ”nya normala”

- Process: Ett orkestreringsteam⁵ säkerställer bred och relevant aktörsmedverkan i samtliga processer ovan, säkerställer att de samordnas och drivs framåt samt sammanfattar insikter och lärdomar.
- Resultat: Plan för aktörsmedverkan, plan för kontinuerligt lärande samt kunskapsunderlag i syfte att möjliggöra “det nya normala”. Därtill plan för uppskalning, inklusive åtaganden hos medverkande aktörer i linje med aktuell/-a klimatinvesteringsplan/-er.

⁴ Denna analys behöver initialt inte ha som ambition att vara heltäckande då den gäller komplexa system, utan kan snarare fungera som en startpunkt för en lärandeprocess där kartläggningen stegvis förfinas.

⁵ Med orkestrering menas i denna utlysning en process som inkluderar mobilisering, samordning, omhändertagande av erfarenheter och lärdomar samt styrning av systemdemonstratorn. Teamet behöver kompetens, mandat, processer och verktyg för detta.

Det finns vid denna utlysning lansering fortfarande mycket som är under utveckling avseende systemdemonstratorer som insatsform. Av denna anledning kommer en webbplats utformas på viablecities.se/systemdemonstrator, med mer utvecklade och fördjupade beskrivningar av viktiga aspekter inom systemdemonstratorer. Denna webbplats kommer kontinuerligt uppdateras.

2.2 Mobilisering av aktörer

Att mobilisera och engagera många olika aktörer utgör en väsentlig del av arbetet med en systemdemonstrator. Det är centralt att de medverkande aktörerna i systemdemonstratorn är engagerade i planering och genomförande av åtgärder. De aktörer som mobiliseras bör representera en stor bredd; offentlig och privat sektor, akademi samt medborgare/civilsamhälle.

En bred konstellation är viktig för att såväl förstå systemets dynamik, sammanhang och strukturer som för att förstå hur det kan påverkas. Hur konstellationen ser ut bör emellertid först och främst baseras i systemdemonstratorns mål och förändringsteori.⁶

Det finns en historik av att aktörer från civilsamhället involveras sent i processer. Inom orkestreringen av systemdemonstratorn bör man därför i synnerhet tänka på att bjuda in och involvera aktörer från civilsamhället i ett tidigt stadiet.

2.3 Lärande, uppskalning och skapa det nya normala

Eftersom ett huvudsyfte med en systemdemonstrator är att den ska ha en väsentlig roll för omställningen till klimatneutrala städer genom etablerandet av ”det nya normala” är det av största betydelse att redan från start fokusera på lärande och uppskalning.

Lärande som en kontinuerlig aktivitet behövs för att förstå och kunna utveckla systemet, identifiera nya färdigheter och förmågor som behövs samt för att kunna möjliggöra uppskalning och att skapa ”det nya normala”, i staden, nationellt och internationellt. Denna typ av lärande bör innefatta såväl vad som fungerar som vad som inte fungerar. Det är också viktigt att möjliggöra lärande mellan olika aktörer i systemet.

Att det redan från start finns planer för uppskalning är centralt då ett av huvudsyftena med systemdemonstratorn är att möjliggöra för och ta fram innovationer, såsom nya metoder, verktyg och processer som kan skalas upp och användas i omställningsprocesser. Uppskalning är tänkt att ske i bred omfattning

⁶ Läs mer om minimikrav på konstellation under avsnitt 6 *Vem riktar sig utlysningen till?*

såväl i staden, nationellt som internationellt. Systemdemonstratorns förändringsteori bör tydligt beskriva hur uppskalning är tänkt att ske.

En nyckel för uppskalning ligger i att mobilisera och engagera viktiga aktörer och möjliggöra att de tar med sig lärdomar inför kommande insatser.

Såväl lärande som uppskalningsinsatser kan fokusera på två huvudsakliga områden: dels lärdomar från den specifika systemdemonstratorn i sig, dels systemdemonstratorer som koncept.

Övriga städer inom Klimatkontrakt 2030 utgör en naturlig och central målgrupp för uppskalningsinsatser, men beviljade projekt bör tänka bredare än så. Viable Cities och myndigheterna inom Klimatkontrakt 2030 kommer även verka för att beviljade systemdemonstratorer får uppmärksamhet och lyfts i viktiga sammanhang på nationell och internationell nivå.

2.4 Digitaliseringens roll i en systemdemonstrator

Det råder stor enighet om att digitala teknologier och tillämpningar spelar en viktig roll i vägen mot klimatneutralitet⁷. World Economic Forum har beräknat att digitala teknologier och tillämpningar kan bidra med upp till en femtedel av de reduceringar som behövs i koldioxidutsläppen till 2050 inom energi, material och mobilitet⁸.

Digitalisering ska vara ett centralt verktyg i såväl etablering som drift av systemdemonstratorer. Av den anledningen är det viktigt att det inom en systemdemonstrator finns kompetens inom digitalisering, förståelse för dess roll i en systemdemonstrator för klimatneutrala städer samt en plan för hur digitalisering ska nyttjas. Det är viktigt att personen/-erna med digitaliseringskompetens har en central roll i orkestreringen av systemdemonstratorn.

Det finns en förhoppning från Viable Cities och myndigheterna inom Klimatkontrakt 2030 att systemdemonstratorer ska leda till en allmänt stärkt

⁷ Potentialen för minskade utsläpp genom digitalisering ligger inte minst i effektiviserad resursanvändning, till exempel genom bättre koordination av utbud och efterfrågan, orkestrering av ett delande av gemensamma resurser, förbättrad tillgänglighet på distans, ökad spårbarhet för cirkularitet, med mera. Dessutom kan digitala verktyg användas till visualisering för att möjliggöra tillgängliggörande av information så att beslutsfattare får en överskådlig bild av utsläppskällor och annan viktig information avseende omställningen. Därmed kan de också få en bättre förståelse för potential för åtgärder och kostnader för dessa. Digitalisering kan också användas för utvecklad dialog och kommunikation med medborgare

⁸ <https://www.weforum.org/agenda/2022/05/how-digital-solutions-can-reduce-global-emissions/>,

kompetens inom digitalisering och förståelse för dess potential för omställning till klimatneutrala städer.

2.5 Klimatinvesteringsplan

Systemdemonstratorn bör ta utgångspunkt från kommunens klimatinvesteringsplan. Det är också viktigt att lärdomarna från systemdemonstratorn påverkar utformningen av klimatinvesteringsplanen. En klimatinvesteringsplan som del av Klimatkontrakt 2030 omfattar såväl kommunala investeringar som de investeringar som sker utanför den kommunala sektorn, inklusive privat sektor.

2.6 Jämställdhet

Vinnova har i uppdrag att främja hållbar tillväxt och samhällsutveckling. Genom Agenda 2030 har världens länder enats om en global överenskommelse och förståelse för vad som kännetecknar hållbar utveckling. Genom våra insatser bidrar vi till det globala åtagandet att nå målen.

Inom Agenda 2030 har Vinnova särskilt pekat ut *klimat* och *jämställdhet* som två centrala hållbarhetsperspektiv som våra finansierade satsningar ska bidra positivt till. Projekt finansierade av Vinnova förväntas därmed ta särskild hänsyn till klimat- och jämställdhetsaspekter.

Då denna satsning redan på ett direkt sätt handlar om klimatfrågan vill vi understryka vikten av jämställdhet i satsningen. En aspekt som Vinnova följer upp och bedömer är om både kvinnor och män på ett jämställt sätt tar del av bidraget, deltar i och har inflytande över projektet.

En annan aspekt handlar om att analysera och ta ställning till om det finns kön och/eller genusaspekter som är relevanta kopplat till projektets problemområde, lösningar och nyttiggörande. Denna fråga är obligatorisk att besvara för alla sökande och återfinns under rubriken ”Projektuppgifter”. I denna utlysning ligger frågan till grund för bedömning, se stycke 10.

3 Hur förhåller sig systemdemonstratorer till övriga insatsformer?

Konceptet systemdemonstratorer har vuxit fram ur insikten om att tidigare initiativ, såsom piloter och testbäddar, sällan har lett till de systemförändringar som en omställning till klimatneutralitet kräver.

3.1 Systemdemonstratorer ska överkomma begränsningar i tidigare insatsformer

Några vanliga begränsningar hos tidigare initiativ när det kommer till systemomställning, som systemdemonstratorer är tänkta att kunna hantera bättre, är till exempel att insatser ofta sker i form av isolerade projekt som fokuserar på enskilda lösningar och avgränsade sammanhang; att projekttiden är ofta kort (3-4 år), medan systemförändring kräver längre tid; att mandatet för att bedriva innovation ofta är begränsat och utelämnar frågor som rör policy, beteende och finansiella logiker.

Övriga begränsningar som ofta återkommer i omställningsprojekt är att de inte tillräckligt adresserar underliggande strukturella utmaningar, eller har som mål att förändra underliggande relationer, maktstrukturer och värdeflöden i befintliga system.

En av de tydligaste skillnaderna gentemot de flesta befintliga insatsformer är emellertid systemdemonstratorns tydliga betoning på förändring i flera dimensioner samtidigt, något som sällan återspeglas i andra insatser.

Det bör betonas att systemdemonstratorer inte är tänkta att ersätta befintliga insatsformer. Snarare bör de betraktas som komplement, som förhoppningsvis kan samspela med och även öka effekten på övriga insatser.

3.2 Klimatkontrakt 2030 och Klimatneutrala städer 2030

Satsningen på systemdemonstratorer för klimatneutrala städer genomförs inom ramen för processen kring Klimatkontrakt 2030, som är en långsiktig strategisk kraftsamling och ett verktyg för flernivåstyrning för att snabba på klimatomställningen i städer. Inom Klimatkontrakt 2030 samarbetar 23 kommuner, näringsliv, akademi och civilsamhälle, samt sex myndigheter för att skapa ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbara städer.

Klimatkontrakt 2030 är i sin tur en del av programmet ”Klimatneutrala städer 2030”. Inom detta program tar de 23 kommunerna tillsammans med sina samverkanspartners fram nya former och processer för att mobilisera en bredd av relevanta aktörer, en tydlig portfölj av satsningar och en klimatinvesteringsplan. De etablerar också ett innovationsteam (kan även kallas omställningsfunktion).

Ett av syftena med satsningen på Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer är att den ska förstärka arbetet inom Klimatkontrakt 2030 och Klimatneutrala städer 2030.

I praktiken innebär detta att såväl inriktning som adresserade utmaningar i systemdemonstratorn ska harmoniera med vad som beskrivs i det aktuella klimatkontraktet.

Det innebär också att systemdemonstratorns orkestreringsteam behöver ha tydliga kopplingar till stadens innovationsteam/omställningsfunktion och att åtgärderna i systemdemonstratorn behöver synkroniseras med klimatkontrakt-portföljen samt med klimatinvesteringsplanen.

4 Utlysningens upplägg

4.1 Designfas

Det första steget i satsningen på systemdemonstratorer för klimatneutrala städer var utlysningen systemdemonstratorer - designfas. Denna utlysning, som redan är genomförd, var öppen för de nio första städer som signerat klimatkontrakt 2030, och gick att söka våren 2022.

Sex projekt beviljades stöd i utlysningen, där syftet var att utveckla idéer och förslag för systemdemonstratorer, mobilisera aktörer, identifiera hinder och fördjupa förståelsen för systemet. Projektiden var sep 2022 – feb 2023.

4.2 Planeringsfas

Den andra delen i satsningen på systemdemonstratorer kommer att struktureras i två utlysningar, ”Planeringsfas” (denna utlysning) och ”Systemdemonstratorer i praktiken”.

Syftet med ”Planeringsfas” är att skapa processer, strukturer och funktioner som är nödvändiga för att etablera en fullskalig systemdemonstrator för klimatneutrala städer. Genomgången Planeringsfas är en förutsättning för att kunna beviljas stöd i Systemdemonstratorer i praktiken

Två projekt kommer bli beviljade i ”Planeringsfas”. Samma två projekt som beviljas stöd i ”Planeringsfas” kan komma att beviljas stöd i ”Systemdemonstratorer i praktiken”.

Planeringsfas pågår i ca åtta månader.

Se tidplan för både Planeringsfas och Systemdemonstratorer i praktiken, under avsnitt 1.

4.2.1 Förväntade resultat från Planeringsfas

Följande resultat förväntas från beviljade projekt under Planeringsfas.

Punkterna nedan baseras i fyrstegsmodellen för systemdemonstratorer som presenteras i avsnitt 2.1.

- **En gemensamt framtagna och formulerad underliggande mission** för systemdemonstratorn, med bas i den övergripande missionen klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser.
- **Ett etablerat orkestreringsteam** med kompetens, mandat, processer och verktyg.
- **En sammanställning av mobiliserade aktörer** med representation inom offentlig och privat sektor, akademi samt medborgare/civilsamhälle samt åtaganden från dessa om medverkan i systemdemonstratorn.
- **En beskrivning av det aktuella systemlandskapet** - karaktär, gränser, aktörer samt underliggande strukturer och relationer.
- **En beskrivning av strukturella hinder och utmaningar** utifrån fem dimensioner.⁹
- **Planer för systemdemonstratorns implementering** där det framgår hur en portfölj av åtgärder möter aktuella hinder och utmaningar utifrån en tydlig förändringsteori.
- **En långsiktig strategi för aktörsmedverkan.**
- **Plan för lärande** inom systemdemonstratorn.
- **Plan för uppskalning**, lokalt, nationellt och internationellt. Detta bör knytas till kommunens klimatinvesteringsplan.
- **Plan för långsiktig finansiering av systemdemonstratorn**, inklusive kompletterande finansieringsinstrument och nytänkande. finansieringsmodeller som kan säkerställa att finansieringsbehovet möts.
- **Plan för digitalisering** inom systemdemonstratorn (notera att digitalisering bör ingå i samtliga ovan nämnda punkter).

4.3 Systemdemonstratorer i praktiken

I utlysningen Systemdemonstratorer i praktiken går systemdemonstratorn från planering till etablering och implementering. Med den större budget som ingår i denna fas blir det möjligt att på bred front samla aktörer och genomföra de åtgärder som identifierats för att nå mot systemdemonstratorns mission.

⁹ Affärsmodeller, investeringar och upphandling; Policy och regelverk; Beteende, kultur och värderingar; Infrastruktur; Teknik, produkter och processer

Med bas i systemdemonstratorns mission utformas och implementeras åtgärder på ett iterativt sätt i enlighet med processen som beskrivs i avsnitt 2.1.

Systemdemonstratorer i praktiken pågår i minst tre år.

4.3.1 Övergången Planeringsfas – Systemdemonstratorer i praktiken

För att förebygga uppehåll i arbetet med systemdemonstratorerna mellan Planeringsfas och Systemdemonstratorer i praktiken kommer ansökningsperioden för Systemdemonstratorer i praktiken öppna halvvägs in i Planeringsfas. Sista ansökningsdag till Systemdemonstratorer i praktiken kommer att ligga ca en månad innan Planeringsfas är färdig.

På så sätt elimineras tiden för systemdemonstratorerna utan ekonomiskt stöd, mellan de två utlysningarna.

Den exakta utformningen av Systemdemonstratorer i praktiken, inklusive dess ansökningsprocess, kommer fastställas.

4.4 Systemdemonstratorer i praktiken, fortsättning i ny etapp

För att verka för långsiktighet i satsningen på systemdemonstratorer kommer Vinnova och Viable Cities, tillsammans med ingående myndigheter i Klimatkontrakt 2030, att verka för att vid behov kunna fortsätta finansiera beviljade systemdemonstratorer i en ytterligare etapp.

Hur formerna för detta steg och finansieringen ser ut är ej klart. Dialog behöver därför ske kontinuerligt om detta med orkestreringsteamet för systemdemonstratorerna.

5 Vinnovas och Viable Cities roll under projekttiden/stöd till systemdemonstratorerna

Vinnova och Viable Cities kommer följa beviljade projekt på nära håll, och vill bli kontinuerligt informerade och involverade i frågor om vägval, avväganden och liknande. Övriga Klimatkontraktsmyndigheter kommer också hållas informerade om utvecklingen i satsningen.

Följeforskning kommer att ske. Även denna förväntas också få full insyn i processerna med systemdemonstrationer. Följeforskningen kommer finansieras av Vinnova.

Vinnova och Viable Cities har även för avsikt att tillhandahålla ett kontinuerligt stöd i form av till exempel rådgivning och expertis till de systemdemonstratorer som beviljas stöd i utlysningen. Detta kommer ske både under Planeringsfasen och Systemdemonstratorer i praktiken. Exakta former för detta stöd är ännu ej fastställt.

De behov som systemdemonstratorerna har kommer vara styrande för utformning och inriktning på detta stöd, men tänkbara tematiska områden är mission-arbetsätt, digitalisering och mobilisering av aktörer. Detta stöd kommer ges utöver det finansiella stöd som respektive systemdemonstrator kommer erhålla.

Som nämns ovan kommer även en webbplats utformas på viablecities.se/systemdemonstrator, med mer utvecklade och fördjupade beskrivningar av viktiga aspekter inom systemdemonstratorer. Denna webbplats kommer kontinuerligt uppdateras.

Vinnova, Viable Cities samt övriga myndigheter inom Klimatkontrakt 2030 kommer även verka för att beviljade systemdemonstratorer får uppmärksamhet och lyfts i viktiga sammanhang på nationell och internationell nivå.

6 Vem riktar sig utlysningen till?

Erbjudandet att koordinera ett projekt i utlysningen riktar sig till kommuner som har deltagit i Systemdemonstratorer Designfas (med godkänd slutrapport) och som signerat Klimatkontrakt tre gånger (2020, 2021 och 2022).

Ett grundläggande krav för att kunna delta i utlysningen är att det finns ett konsortium med minst fyra parter, inklusive koordinerande part. Av de övriga minst fyra parterna behöver en av varje representera näringsliv, akademi/forskningsinstitut och civilsamhälle.

Notera att detta är ett minimikrav, och att större och bredare konstellationer med företrädare för det aktuella systemet uppmuntras. Vinnova och Viable Cities ser gärna att konsortiet har deltagare från civilsamhälle, näringsliv, akademi och offentlig sektor (i form av till exempel myndigheter eller andra kommuner). Vad som bör vara avgörande för konstellationens sammansättning är emellertid att den återspeglar systemdemonstratorns ambitioner och målsättningar.

Medverkande parters roller och uppdrag behöver motiveras.

Under den uppföljande utlysningen Systemdemonstratorer i praktiken kommer det finnas möjlighet att både lägga till och dra ifrån parter till konstellationen.

7 Vad finansierar vi?

7.1 Aktiviteter det går att söka finansiering för

Aktiviteter som det går att söka stöd för i utlysningen är till exempel metodutveckling, processledning och kommunikationsinsatser.

Storskaliga investeringar i till exempel infrastruktur eller byggnationer täcks inte av denna utlysning.

De typer av projektaktiviteter som är godkända inom ramen för denna utlysning ska täckas av någon av stödgrunderna Industriell forskning eller Experimentell utveckling. En kort beskrivning av dessa stödgrunder finns i Vinnovas tabeller över stödnivåer för statligt stöd.¹⁰

7.2 Stödberättigande kostnader

Vår finansiering sker genom bidrag. Bidrag till organisationer som bedriver ekonomisk verksamhet omfattas av regler om statligt stöd.¹¹ Reglerna styr bland annat vilka typer av kostnader och hur stor andel av dem som får täckas genom bidrag.

Följande kostnader är stödberättigande:

- Personalkostnader
- Utrustning, mark och byggnader (avskrivningskostnader)
- Kostnader för konsulter och licenser m.m
- Övriga direkta kostnader
- Indirekta kostnader

För mer information om hur kostnader beräknas samt vad som ingår i de olika kostnadsslagen, se [allmanna-villkor-2023-flera-projektparter.pdf \(vinnova.se\)](#) samt [Microsoft Word – guide stödberättigande kostnader -1 januari 2019.docx uppdatering inför 2020 200206 \(002\) \(vinnova.se\)](#).

¹⁰ [tabell-stodnivaer_ny-version_2206.pdf \(vinnova.se\)](#)

¹¹ Läs mer om statligt stöd på vår webbplats: <https://www.vinnova.se/sok-finansiering/regler-for-finansiering/statligt-stod/>. Där hittar du även våra allmänna villkor för bidrag och Anvisning till stödberättigande kostnader: <https://www.vinnova.se/sok-finansiering/regler-for-finansiering/allmanna-villkor/>

7.3 Tillämpliga stödgrunder

Bidrag kommer att beviljas med stöd av 9 § förordning (2015:208) om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation (stöddordningen), d.v.s. som stöd till forsknings- och utvecklingsprojekt enligt artikel 25 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 (GBER)¹². Projektets aktiviteter ska utgöra industriell forskning eller experimentell utveckling.

Bidrag kan också beviljas med stöd av 2 § p. 2 stöddordningen, d.v.s. som stöd av mindre betydelse (*de minimis*-stöd) enligt förordning (EU) nr 1407/2013¹³. Möjligheten att få de *de minimis*-stöd riktar sig i första hand till civilsamhällesorganisationer.

Innan en part kan beviljas *de minimis* måste ett intyg om stöd av mindre betydelse lämnas in.¹⁴

Bidrag till parter som inte bedriver ekonomisk verksamhet¹⁵ beviljas i enlighet med förordning (2009:1101) med instruktion för Verket för innovationssystem.

8 Hur stort bidrag ger vi?

Utlysningen kommer att finansiera planering för etablering av två systemdemonstratorer.

Det går att söka maximalt 1 miljon SEK i utlysningen. Bidraget kan maximalt utgöra 50 % av projektets totala stödberättigande kostnader.

9 Förutsättningar för att vi ska bedöma ansökan

Vi kommer endast bedöma ansökningar som uppfyller följande formella krav:

- Projektparterna är juridiska personer
- Koordinator för projektet är en kommun som:
 - 1) är en av de nio första kommunerna som signerade klimatkontrakt 2030,

¹² [Kommissionens gruppundantagsförordning \(EU\) nr 651/2014](#)

¹³ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/de_minimis_regulation_sv.pdf

¹⁴ Intyget finns på: <https://www.vinnova.se/sok-finansiering/regler-for-finansiering/statligt-stod/>

¹⁵ Läs mer på: <https://www.vinnova.se/sok-finansiering/regler-for-finansiering/statligt-stod/>

- 2) har lett eller deltagit i konsortium som genomgått Designfas systemdemonstratorer, med godkänd slutrapport.
- Konsortiet består av minst fyra aktörer, som utöver koordinerande kommun representerar näringsliv, akademi/forskningsinstitut samt civilsamhälle. Dessa parter måste vara registrerade i Vinnovas e-portal.
- Projektledaren är anställd hos en av projektparterna i konsortiet.
- Sökt bidrag uppgår som högst till 1 miljon kronor och utgör som mest 50 procent av projektets totala stödberättigande kostnader
- Bidragsmottagare ska ha filial eller driftställe i Sverige. Endast kostnader som uppkommer i filialens eller driftställets verksamhet i projektet är stödberättigande
- Ansökan är skriven på svenska eller engelska
- Ansökan ska ha inkommit via Vinnovas intressentportal senast 7 juli 2023 kl. 14.00
- Max en ansökan per kommun. En kommun får dock ingå i andra ansökningar som ej koordinerande projektpart

10 Bedömning av inkomna ansökningar

10.1 Vad bedömer vi?

Ansökningar som uppfyller de formella kraven bedöms med avseende på potential, genomförande och aktörer utifrån kriterierna nedan. Bedömningen görs av såväl intern som av Vinnova förordnade bedömare.

Bedömningen kommer lägga större vikt på potential (40 %), än på aktörer (30 %) och genomförande (30 %).

Potential

I vilken utsträckning ansökan inkluderar

- en trovärdig initial beskrivning av systemdemonstratorn och dess innovationshöjd
- en väl beskriven förändringsteori som visar hur systemdemonstratorn ska bidra till den övergripande missionen "Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser", inom Klimatkontrakt 2030, och som utgår från samtliga fem dimensioner¹⁶
- en tydlig initial logik för lärande och uppskalning - och att skapa "det nya normala" lokalt, nationellt och internationellt
- en trovärdig beskrivning om hur digitalisering har en central roll som ett verktyg i systemdemonstratorn för omställning

¹⁶ Affärsmodeller, investeringar och upphandling; Policy och regelverk; Beteende, kultur och värderingar; Infrastruktur; Teknik, produkter och processer.

- en trovärdig beskrivning av hur systemdemonstratorn bidrar till ökad jämställdhet¹⁷

Aktörer

I vilken utsträckning ansökan inkluderar

- en projektledare och ett orkestreringsteam med tillräcklig mandat och förmåga
- ett orkestreringsteam med de kompetenser som krävs för att etablera och driva systemdemonstratorn. Detta innefattar (men är inte begränsat till) klimat, processdesign, digitalisering och finansiering.
- ett orkestreringsteam som är väl sammansatt avseende könsfördelning, inklusive fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män
- en inledande uppsättning av för systemdemonstratorn relevanta projektpartners
- en strategi för långsiktig mobilisering av relevanta aktörer, samt redogör för deras roll i systemdemonstratorn

Genomförande

I vilken utsträckning ansökan inkluderar

- en trovärdig genomförandeplan för att säkerställa att förväntade resultat inom Planeringsfas uppnås
- ett upplägg i linje med de fyra parallella och iterativa stegen som ska löpa genom arbetet med en systemdemonstrator, inklusive ett agilt och utforskande förhållningssätt
- ett tydligt och dokumenterat¹⁸ åtagande från kommunen att arbeta med systemdemonstratorn som ett kraftfullt verktyg för att möjliggöra klimatneutralitet som en del i processen Klimatkontrakt 2030
- jämställdhet och jämlikhet på ett genomgripande och tydligt sätt

10.2 Hur bedömer vi?

Bedömningen av inkomna ansökningar kommer att ske av Vinnova utsedda externa experter samt av anställda på Vinnova och Viable Cities. Alla bedömare kommer läsa alla ansökningar.

¹⁷ Bedömning görs utifrån sökandes svar på den obligatoriska frågan under "Projektuppgifter"

¹⁸ Med dokumenterat åtagande avses en av kommunstyrelsens ordförande signerad avsiktsförklaring. Denna bifogas till ansökan.

De ansökningar som går vidare i ett första bedömningssteg kommer att kallas till intervju.

Kompletteringar kan komma att begäras in från sökande, muntligt eller skriftligt.

11 Beslut och villkor

11.1 Om våra beslut

Hur mycket varje part i projektet beviljas i bidrag framgår av beslutet. Bidrag kommer beviljas enligt de stödgrunder som anges i avsnitt 7.3. Stödgrunden framgår av beslutet och styr även vilka kostnader som är stödberättigande.

Vinnovas beslut om att bevilja eller avslå en ansökan kan inte överklagas. Stödgrunden framgår av beslutet och styr även vilka kostnader som är stödberättigande.

Vårt beslut om att bevilja eller avslå en ansökan kan inte överklagas.

11.2 Villkor för beviljade bidrag

För beviljade bidrag gäller våra allmänna villkor för bidrag.¹⁹ Villkoren innehåller bland annat regler om projektavtal, förutsättningar för utbetalning, uppföljning, rapportering och nyttiggörande av resultat. Vetenskaplig publicering ska ske med öppen tillgång i enlighet med Vinnovas anvisning.

Kompletterande särskilda villkor kan beslutas för enskilda projekt.

Om ni inte följer våra villkor kan ni bli återbetalningsskyldiga. Det gäller också om ni beviljats bidrag felaktigt eller med för högt belopp.

12 Så här ansöker ni

För att söka bidrag fyller ni i ett webbaserat formulär i Vinnovas e-tjänst för ansökningar, som nås via

<https://portal.vinnova.se/DynFormNet/CreateForm.aspx?BaseType=ansokan&request=3703>.

Där laddar ni även upp följande bilagor:

- Mall för ansökan (bifogas till utskicket av utlysningstext)

¹⁹ Aktuella villkor hittar du på vår webbplats, tillsammans med hjälp för att förstå och uppfylla villkoren: <https://www.vinnova.se/sok-finansiering/regler-for-finansiering/allmanna-villkor/>

- CV-bilagor (bifogas till utskicket av utlysningstext)
- Avsiktsförklaring, signerad av kommunstyrelsens ordförande (bifogas inte till utskicket; ni får själva utforma avsiktsförklaringen)

Tänk på att det tar tid att göra en ansökan. Ni kan börja fylla i uppgifter, spara och fortsätta vid ett senare tillfälle. När ansökan är färdig markerar ni den som klar. Ni kan när som helt låsa upp ansökan och göra ändringar, ända fram till sista ansökningssdag.

Klarmarkera ansökan i god tid innan utlysningen stänger.

När utlysningen stängt och ansökan registrerats hos Vinnova kommer en bekräftelse skickas ut per e-post till dig som står för användarkontot, projektledare och firmatecknare/prefekt. Det kan ta några timmar innan du får e-posten.

Om du inte har fått en bekräftelse via e-post inom 24 timmar efter att utlysningen stängt ber vi dig höra av dig.

När ansökningstiden har gått ut kan komplettering av ansökan endast ske på begäran från oss.

13 Vem kan läsa ansökan?

Ansökningar som lämnas in till oss blir allmänna handlingar men vi lämnar inte ut uppgifter om enskilda affärs- eller driftsförhållanden, uppfinningar och forskningsresultat ifall det kan antas att någon enskild lider skada om uppgifterna röjs.